

MART AYININ DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Mart ayı CHP hükümetinin kritik ayı olacağına benzer. Bütçe çıktı. Ertesi gün devalüasyon yapıldı, üçüncü gün de Ankara’da bir heyet IMF ile görüşmek üzere Amerika’ya uçtu. Maliye Bakanı Müezzinoğlu’nun devalüasyonun “en güncel, en ivedi” sorun olmadığı yollu sözlerini bu gelişmeler yalanlamış oldu. Şimdi artık IMF’nin, pek kullanılan deyimiyle, “yeşil ışık yakması” bekleniyor.

Bu beklenti gerçekleşse de, ağır ekonomik sorunlar bunun sonucu kendiliğinden çözüme kavuşacak, ortadan kalkacak değildir. Krediler şimdi içinde bulunulan döviz, finansman dar boğazını ferahlatacaktır. Ama asıl sorun ithalatla ihracatı düzenleyerek, birinciyi kısmen azaltıp ikinciyi artırarak, 4 milyar dolara varan ticaret açığını hiç değilse önemli ölçüde daraltabilmek, ödemeler dengesi açığını kapayabilmektir. TÜSİAD Genel Sekreteri Güngör Uras bir yazısında Türkiye’nin her yıl 10 milyar [dolar] dövize ihtiyacı olduğunu hesaplamaktadır.

IMF ve onunla birlikte diğer Batılı çevrelerin Türkiye’ye öteden beri öğüt verdikleri, daha daraltılmış, hızı düşürülmüş, “istikrarlı” ekonomidir. Şimdi hükümetin bu telkinlere uyararak uygulamaya başladığı politika bu sonuçları verecek politikadır. Başka sonuçlar da verecektir; halkın yaşam düzeyi düşecek, işsizliğin artış hızı yükselecektir.

Bunlar daha uzunca süreli sorunlardır. Mart ayı açısından ivedi sorun devalüasyon sonrası durumu hükümetin nasıl düzenleyip yönlendireceğidir, özellikle devalüasyonun enflasyon ve halk kitlelerinin geçimine yansımaları konusunda. Böyle olumsuz bir yansımayı gidermek için önlemler alınacağını söylüyor Başbakan. Nedir bu önlemler? Ne derece “önleyici”dir? Demirin devlet eliyle ithali ve fiyat hareketlerini kontrol kurulları oluşturulması, petrole ve gübreye fiyat zammı yapılmaması enflasyonu yavaşlatmak için yeterli olacak mıdır?

Bilinen şudur: Başbakan, dar gelirliler yararına asgari indirim ve vergi kanunlarının ilkbahar aylarında çıkarılmasına “gayret edileceğini” söylüyor. Doğrudan “çıkartacağız” diyemiyor.

Mart ayı açısından çok ivedi bir sorun asayiş sorunudur. Hükümetin yeni işbaşına gelmiş olması, zamanla, makul mazeret olma niteliğini kaybediyor. Şiddet olayları, sayıca çok artmış olmaları bir yana, nitelik açısından da bir değişme gösteriyor. Tren yoluna bombayla sabotaj, ada vapuruna saatli bomba yerleştirme, Danıştay’a ve Meclis Başkanının konutuna saldırı olayları “karşıt görüşteki grupların arasındaki çatışma” tanımlamasına hiç bir biçim ve ölçüte sığdırılmayacak olaylardır. Bunlar ancak bir iç savaşta görülebilecek türdendir; kamu düzenini, iktidarı hedef almaktadır. Genç amatör işi değil, profesyonel işidir.

Ve olayların nicel ve nitel bakımdan böylesine tırmandırılışı çok düşündürücüdür. Saldırı olaylarının nicel olarak tırmandırılışı, bir noktaya kadar, büyük burjuvazinin CHP’nin “demokratik sol”una karşı olan kesiminin ve ona bağlı veya onun

paralelindeki örtülü güçlerin yeni hükümete karşı mücadelesi olarak yorumlanabilir. Ana nicel tirmanma ve nitel değişim bundan böyle de kontrol altına alınamazsa başka olasılıklar söz konusu olur. Yine bir cunta girişimi hikayesi mi var bu olup bitenlerin ardında, sorusu güncellik kazanır.

Sağcı basında sıkıyönetim isteği açıkça dile getiriliyor. Ama sözünü ettiğimiz, şiddet hareketlerinin nicel ve nitel turmandırılışının ardındaki güçlerin bundan maksadı sıkıyönetim veya sıkıyönetimle yetinmek olmamak gerekir. Sıkıyönetim, onlar açısından, yarım tedbir olur; tam hedef iktidarı değiştirmek, ele geçirmektir.

CHP hükümeti böyle bir olasılığın tehdidindedir. CHP, terörün turmandırılışının teşhisinde ve kullanılacak yöntemlerde yanılı ve yanlışa düşmemelidir. “Sıkıyönetim de anayasaldır, o da bir hukuk düzenidir. Bizim iktidarımızda demokrasinin temel çerçevesini, çizgilerini aşamaz” gibi kof görüşlerin geçerliliği ve haklılığı yoktur. CHP kendisini inkâr etmeden, desteğini aldığı kitlelere ihanet etmeden ve onlardan kesinkes kopmadan, sıkıyönetim kararı aldirtamaz. Başbakan Ecevit bütçenin kabulünden sonra Meclis’te yaptığı konuşmada terörün kaynaklarının “üstüne yürüyeceğiz” diye konuştu. Verilen bu söz tutulmalıdır. Sonuna kadar. Baş aktör veya aktörler açığa çıkarılınca kadar. İkinci, üçüncü ve daha alt derece rollerindekilerin üzerine yürünmekle yetinmeyerek. Ecevit, CHP ve hükümeti kendilerinde bu gücü bulabilecekler mi? Böylesine bir “üstüne yürüyüş”te kamuoyu, halk kitleleri, ilerici, demokrat güçler beraber olacaklardır.

CHP hükümetinin “halktan yana” olup olmadığı, bir, enflasyon, işsizlik, vergi ve diğer ekonomik konulara ilişkin olarak aldığı önlemlerde, yaptığı işlerde görülecektir (bugüne kadar bu alanda gösterge olumlu değil); bir de, terörün kaynaklarının üzerine yürümedeki cesaret ve becerisinde. CHP hükümetinin yaşamını sürdürme şansı bu iki alanda başarılı olmasına bağlıdır. Yoksa, büyük burjuvazinin ve yandaşı güçlerin kestanelerini ateşten çektikten sonra alaşağı edilip işini görmüş bir maşa gibi bir kenara bırakılabilir.

Bir cunta olasılığı düşüncesi bazı çağrışimleri da getiriyor. Bu konuyla ilgili çevrelerde acaba yine “sol-sağ”, “ilerici-gerici” ayrımı yapılıyor mu? 12 Mart hareketi “sol” görünümle başlayıp tam sağa oturmuştu. Ama bu “ray değiştirme” manevrasında ekip de değiştirilmişti. Şimdi ise ekip değiştirmeye gerek kalmadan, en sağcı ekip daha başlangıçtan olabildiğince en “solcu” slogan ve iddialarla gelecektir, gelebilirse eğer. MHP’nin ısrarla kapitalizme tekellere, büyük burjuvaziye karşı olduğu iddiaları, devletleştirme önerileri sağıın kullandığı “solcu görünme” taktikleridir. Sağ, kitleleri avlayabilmek, onlarda bir destek bulabilmek için solcu görünümle ortaya çıkmak zorunluluğunu duyuyor; gerçek yüzüyle ortaya çıktığında kitlelerde hiç tutunamayacağını biliyor. Bu da kapitalizmin çöküşünün, toplumsal temellerinin eriyişinin bir göstergesidir.

“Gerçekten sol”, yani öznel görüşleri, inançları ve maksatları itibariyle sol bir cunta olamaz mı? Olabilir, ama bu öznel konum cunta yönetiminin kendisini sol yapmaya yetmez ki... İşçi, emekçi kitlelerin örgütlü aktif desteği ve katkısı olmadan hiç bir yönetim sol olamaz. Yerleşik sistemin koşulları, zorunlukları, dayatmaları kişisel iyi niyetlerinden üstün gelir. Portekiz olgusu ders vericidir. Çok sol, ilerici bir hareket olarak başladı Portekiz ordusunun “devrim”i. Sonra, gün geçtikçe sağa

kaydı. Eski faşist rejim geri dönmedi ama Portekiz bugünkü noktaya geldi. Daha da sağı gidilmediyse, işçi sınıfı hareketinin örgütlü gücünden, kitlelerin demokratik direncinden ötürü gidilemedi.

Her hangi “ilerici” bir rejimin birinci ölçütü ve güvencesi işçi sınıfının politik ve sendikal hareketinin serbestçe var ve etkin olabilmesidir. Bunları yasaklayan veya baskı altına alan bir rejim “ilerici” olamaz.

Yürüyüş, Sayı 153, 14 Mart 1978